INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji
Reg. č. CZ.1.07/1.2.03/02.0001

SBORNÍK

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY

22. - 27. SRPNA 2011

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ESF a státního rozpočtu České republiky.

Obsah:

Václava Zelenková, Úvod 3
Václava Zelenková, Zahajovací koncert lektorů 4

Letní akordeonový kurz 6
Václav Mlejnek, Obecné rysy skupiny 9
Pavel Samiec, Podpora mladých akordeonistů 10
Julia Jarmila Vlachová, Transkripce barokní literatury pro akordeon 12

Letní klavírní kurz 15
Hana Vlasáková, Hodnocení Letních hudebních kurzů v Plzni 18
Hana Vlasáková, Stylová interpretace hudby minulosti v počáteční klavírní výuce 19
Hana Vlasáková, Článek do časopisu Talent 25
Peter Toperczer, Zhodnocení kurzů Plzeň 2011 v oboru Hra na klavír 27
Peter Toperczer, Klement Slavický a jeho klavírní tvorba s přihlédnutím k instruktivní literatuře 28

Letní kytarový kurz 29
Pavel Steffal, Hodnocení Letních hudebních kurzů Plzeň 2011 32
Ozren Mutak, Hodnocení Letních hudebních kurzů v Plzni 33
Ozren Mutak, Metodika výuky kytary na ZUŠ 34
Marta Šimanová, Iva Vainarová, kytarová souborová hra 35

Letní smyčcový kurz 37
Zdeňka Pelikánová, Hodnocení Letních hudebních kurzů v Plzni 40
Radka Beranová, Hodnocení Letních hudebních kurzů v Plzni 41
Tomáš Strašil, Hodnocení Letních hudebních kurzů v Plzni 42
Miloslav Esterle, Komorní smyčcový orchestr Letních hudebních kurzů 44

Václava Zelenková, Návštěva Techmanie 45
Václava Zelenková, Návštěva Českého muzea v Praze a zámku Hořovice 47
Václava Zelenková, Historická procházka Plzni 50

ÚVOD

Na základě výsledků krajských kol Národní soutěže žáků základních uměleckých škol ve školním roce 2010/2011 byli k účasti na Letních hudebních kurzech doporučeni žáci jednotlivými odbornými porotami.

Nadaní žáci přijeli na Letní hudební kurzy s rozpracovanými skladbami, o nichž jsme odborné lektory informovali již v průběhu prázdnin, aby se mohli na výuku dobře připravit a jednotlivé skladby nastudovat.

Tento sborník nemůže zachytit tvůrčí a intenzivní celotýdenní úsilí, které jednotliví lektoři nadaným žákům věnovali, protože nelze popsat individuální práci s hudebním motivem každého žáka. Proto v tomto sborníku najdete „pouze“ hodnocení a osobní postřehy či doporučení jednotlivých odborných lektorů. Kvalitu, výsledky a přínos Letních hudebních kurzů lze přesto posoudit po shlédnutí přiloženého DVD se záznamem ze závěrečného koncertu žáků i s ukázkami ze zahajovacího koncertu lektorů či z hudebních nahrávek
u některých lektorů přímo z výuky.

Součástí letních hudebních kurzů byly i vzdělávací semináře pro zúčastněné pedagogy
a doprovodný program pro všechny účastníky.

Chtěla bych poděkovat odborným metodikům za přípravu jednotlivých kurzů, za příkladnou péči o svěřené žáky a tlumočit ocenění nejen ze stran žáků samotných, ale i jejich rodičů.

Bc. Václava Zelenková
odborný manažer LHK

ZAHAJOVACÍ KONCERT LEKTORŮ

Václava ZELENKOVÁ

LETNÍ AKORDEONOVÝ KURZ

Seznam studovaných skladeb

příjmení a jméno žáka	studovaná skladba
Kozáková Barbora	H. Luck - Bilder aus dem Zirkus - Fanfare, Tiere aus fernen Ländern
Lisnerová Hana	I. Kašík - Scherzo
Lisnerová Pavla	P. Carrel - Námořnické tango
Švecová Michaela	P. Samiec - Stará šperkovnice
	F. Kofroň - Furiant
Čejnová Marie	P. Samiec - Allegro ritmico
	N. A. Rimskij - Korsakov - Let čmeláka
Malátová Barbora	A. Vossen - Flick Flack
Holubová Marie	H. G. Kölz - Morning
	H. G. Kölz - Rush hour
Korelus Jan	W. Zolotarjew - Drei Sücke - Choral-Preludium
Korelus Jan	R. Hardiman - Lord of the Dance
Ronovský Michal	
Jurečka Jaroslav	A. Götz - Hokuspokus - č.1 Die verhexten Streichhölzer, č.2 Hypnose
	J. Löchter - Schneewitchen und sieben Zwerge - Der vrgiftete Apfel
	A. Piazzolla - Tzigane tango
Edelová Veronika	Marsch , Fanfare
	M. Novotný - Balkan Suite - In der Pussta
Lukavská Veronika	P. Samiec - Legenda
	L. Lanaro - Miniatura

Realizační tým

Metodik Martina Jindrová

Lektor Jarmila Vlachová
Václav Mlejnek
Pavel Samiec - souborová hra

Lektor pro vzdělávání pedagogických pracovníků
Jarmila Vlachová
Téma: Transkripce barokní literatury pro akordeon

Program

Pondělí 22. srpna 2011

10:00 - 10:30	slavnostní zahájení
12:30 - 15:00	Techmania - výstava Music4Kids
15:00 - 16:30	deskové hry
16:30 - 18:00	psychologické hry
18:30 – 21:00	koncert lektorů

Úterý 23. srpna 2011

8:30 - 10:00	testování žáků, semináře pro pedagogy
10:00 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 22:00	kino - Šmoulové

Středa 24. srpna 2011

8:30 - 18:30	zájezd do Prahy (České muzeum hudby, HAMU Praha, zámek Hořovice)

Čtvrtek 25. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 21:00	procházka po Plzni s výkladem PaedDr. H. Východské

Pátek 26. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem, generálka na závěrečný koncert
19:00 - 22:00	závěrečný veřejný koncert účastníků letních odborných kurzů

Sobota 27. srpna 2011

8:30 – 10:00	ukončení LHK

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
AKORDEON

OBECNÉ RYSY SKUPINY

Václav MLEJNEK

- Dobrá hráčská úroveň

- Připravenost
  Žáci přinesli, dle instrukcí, většinou nové, čerstvě přečtené skladby. To pro ně v důsledku znamenalo nutnost nadstandardní koncentrace při zvládnutí nových interpretačních záměrů

- Velice kladný vztah k hudbě, ke hře na nástroj

- Zájem o nové interpretační pohledy

- Snaha zvládnout požadavky na technické a interpretační provedení skladeb

- Snaha přispět vlastním nápadem – podílet se na tvorbě uměleckého díla

- Dobrá snaha podpořená dobrým zázemím, novými zážitky a kolektivem lidí se stejným zvýšeným zájmem

- Pracovní výsledek
  Radost z nových interpretačních výsledků
  Inspirace
  Uvědomění si nových cest
  Motivace k další práci

Kontakty na autora
Václav Mlejnek
ZUŠ Stodůlky, K Brance 72, Praha 5
mlejnekv@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
AKORDEON

PODPORA MLADÝCH AKORDEONISTŮ

Pavel SAMIEC

Koncem letních prázdnin se v Plzni konaly letní hudební kurzy, které byly zaměřeny na podporu talentovaných akordeonistů. Účastníky vybrala odborná porota krajského kola soutěže pro žáky základních uměleckých škol. Měl jsem možnost na těchto kurzech vést akordeonový soubor, který zahrnoval společnou hru všech účastníků. Celkově to pro mě byla obrovská zkušenost. V souboru se objevily jak děti, které měly již zkušenost se souborovou hrou, tak i děti bez předchozích zkušeností. Byl jsem překvapen tím, jak se děti snadno spřátelily a brzy začaly fungovat jako jedna velká parta. V souboru vždy panovala výborná nálada. Dále mě mile překvapila celková organizace celých kurzů, která vyjma práce zahrnovala i zajímavý doprovodný program.

Pro malé akordeonisty to často byla první práce s jiným lektorem. Museli v sobě nalézat velkou dávku odvahy i trpělivosti, protože získávali jiné nové názory a zkušenosti. Překvapilo mě, s jakým elánem se mladí hudebníci do kurzů vrhli. Chodili z hodin rovnou na zkoušku souboru a naopak ze souborové hry rovnou na hodinu. Vyjma dne, kdy se konal výlet, byli ochotni hrát a pracovat téměř celý den. Jejich obrovská energie byla jistě inspirací i pro lektory, kteří se na oplátku snažili předat žákům co nejvíce informací a postřehů.

Velice si vážím toho, že se pořádají projekty na podporu talentovaných dětí a obzvláště mě těší, že se tak děje i v oblasti akordeonu. Plzeň vždy byla vyhlášená tím, že zde studovali výjimeční akordeonisté. Vše bylo dáno i tím, že zde byla jediná vysoká škola, která zahrnovala mezi svými obory i tento nástroj. Bohužel dnes vidíme tento obor stát na obrovském rozcestí, protože na vysoké škole byl z finančních důvodů zrušen. K získání „zašlé slávy“ tohoto nástroje potřebujeme spoustu talentovaných jedinců. Po těchto kurzech jsem přesvědčen, že v Plzni je akordeon stále výborně veden. Děti byly připravené, při výuce pohotové a hlavně obrovsky muzikální. Myslím, že si akordeonisté kurzy velice užívali. Jsem vskutku velice rád za to, že se tato akce mohla uskutečnit a je třeba velice poděkovat všem organizátorům za jejich ochotu, čas a energii, protože energie, která se věnuje dětem a v tomto případě talentovaným jedincům, se nám jednou jistě mnohokrát vrátí.

Kontakty na autora

Mgr. Pavel Samiec
ZUŠ Plzeň, Sokolovská 54
samiecpavel1@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
AKORDEON

Seminář pro pedagogy Letního akordeonového kurzu
TRANSKRIPCE BAROKNÍ LITERATURY PRO AKORDEON

Jarmila VLACHOVÁ

(několik poznámek, jak se vypořádat s touto problematikou)

1 Kdy a jak začít?

Velmi brzy, myslím tak ve 3. ročníku I. Stupně. Žák musí dobře zvládnout měchovou výměnu, vůbec práci s měchem, jeho napětí a rovné vedení. To vše je nutné ke zdárné interpretaci barokní hudby.

Lze provádět různá měchová cvičení před nácvikem soudobých skladeb. (Obraty kvintakordu v půlových hodnotách, s pravidelným obracením po každém obratu apod.)

2 Práce s měchem jako příprava a nácvik prstové artikulace – jejich souvislost
Prstová artikulace:
a) Legato – není v barokní stylizaci obvyklým prstovým legatem. Legato je „volným" spojením dvou tónů, které vzniká volným dopadem prstů na klávesy, tzn. „klapací legato", Jednotlivé tóny artikulujeme, nikoliv těsně spojujeme jako u „klasického" legata.

b) Tenuto – jako takové se vyskytuje během celé skladby okrajově. Jedná se o zřetelnější oddělování tónu, důležité je značné napětí v měchu, aby jednotlivé tóny byly rovně nasazeny i ukončeny – „princip válečku |-|-| a řezu v měchu".
Tuto artikulaci často používáme v závěru preludií, fug, většinou v souvislosti s rittardandem a vlastním závěrem.

c) Staccato – je nejproblematičtějším úhozem. Je určitě delší než „klasické" ostré staccato s „odpérováním prstů" – vzniká dopadem prstu na klávesu – bez akce zápěstí. Jako bychom chtěli krátký tón a „přidržet" u klávesy, zápěstí nepéruje, neodskočí. Tento způsob artikulace lze velmi dobře nacvičovat na stupnicích, rozložených akordech.

3 Ornamentika

Je velice rozsáhlá záležitost (doporučuji studium skript prof. Z. Růžičkové z HAMU). Chtěla bych zmínit pouze nejdůležitější aspekty:

a) Nátryl

(ozdoba s vrchní sekundou, vždy shora), tj.:

Zásadně veškeré ozdoby jsou v barokní literatuře přízvučné, tj. jsou na dobu, nikoliv před jako v klasicismu.

b) Mordent

(ozdoba se spodní sekundou, opět přízvučná):

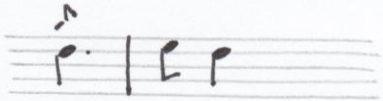
c) Obal

(ozdoba s vrchní i spodní sekundou):

d) Opora

(nepřeškrtnutá nota v zápisu, přízvučná):

Časté je použití v závěru Scarlattiho sonát.

4 Registrace

Je poněkud problematická zejména na I. Stupni ZUŠ. Vše záleží na „bohatosti" rejstříkového vybavení od výrobce nástrojů. U malých typů (nástroje se 60 basy) jsou minimální možnosti. Zde musíme vystačit s rejstříky 8´, 8+4´.

Skladby vhodné pro začátek barokní stylovosti budeme hledat v homofonních tancích, menuetech, krátkých preludiích apod.

Později přistoupíme ke krátkým fughetám a invencím, malým preludiím (známé sbírky těchto skladeb z klavírní literatury – J. S. Bach, Malá preludia, později Invence – to samozřejmě ve vyšších ročnících ZUŠ, 4. – 7. r.)

V registraci se držíme zásadně tím, že se vyhneme rejstříkům s výchvěvem 8+8´, 8+8+4´.

Ve skladbách tohoto období volíme rejstříky 8´, 16´, při potřebě většího zvuku pak přidáváme 8+4´, 8+16´, v gradacích a v závěrech fug pak 16+8´, max. 16+8+4´.

Tomu samozřejmě přizpůsobíme registraci v levé ruce, kdy je potřeba zvukové vyváženosti obou manuálů. Tedy vedle 8´jednohlas nebo vícehlas.

Stylovosti barokních skladeb více vyhovují nástroje s melodickým basem, kdy můžeme zachovat věrnost vůči notovému zápisu a následnému zvuku.

Připomínám, že při zapojení rejstříků 16´, 16+8´a 16+8+4´musíme hmatově posunout hru o oktávu výš.

5 Hodnocení Akordeonových kurzů

Letní kurzy pro akordeonisty hodnotím jako velice zdařilé a prospěšné nejen pro žáky, ale i učitele. Myslím si, že by bylo zajímavé a užitečné tuto akci pořádat pravidelně každý rok a pro širší spektrum zájemců v celém plzeňském regionu (tj. nejen v době konání pravidelných soutěží pro dané obory).

Chápu, že je to pouze přání odborníka, jde jistě více o finanční zajištění takové akce. Samotná organizace kurzů byla perfektní, zázemí v Domě hudby v Husově ul. jedinečné.

6 Kontakty na autora

prof. Jarmila Vlachová
Konzervatoř Plzeň, Kopeckého sady 10
jakordeon@seznam.cz

LETNÍ KLAVÍRNÍ KURZ

Seznam studovaných skladeb

příjmení a jméno žáka	studovaná skladba
Kuhn Sebastián	P. Eben - Žežulička (variace)
	F. M. Bartholdy - Píseň gondoliéra
	J. H. Vořišek - Rondo
Pecháčková Alžběta	M. Dlouhý - Bagately I., II.
	J. L. Dusík - Canzonetto
Schaffer Jaroslav	Bohuslav Martinů - Myslím, že bych už měl jít spát…
Johánková Alžběta	Bohuslav Martinů - Foxtrot (1920)
Jech Matěj	K. Slavický - etudy č. 5, 12
	K. Slavický - Balada z cyklu Klavír a mládí
Czielová Tereza	Fryderyk Chopin -Valse Op. 69 Nr. 2
Augustinová Michaela	L. van Beethoven - Patetická sonáta 1 v.
Černá Pavlína	F. Chopin - Nocturne
	C. A. Debussy - Doctor Gradus ad Parnassum
	J. S. Bach - Skladba č. 13 a moll
Bradová Silvie	M. Parchaladze - Etuda
	C. Saint-Säens - Mazurka
Traxmandlová Alžběta	Sergej Prokofjev - Montekové a Kapuleti
	Claude Debussy - Pahorky na Anacapri
Coganová Linda	Fryderyk Chopin - Nocturno Op. 9 No. 2
	Joseph Haydn - Sonate Fdur - Allegro moderato, Larghetto, Presto
Gruberová Pavlína	Claude Debussy - Arabeska G dur
	Frederyk Chopin - Nocturno E dur Op. 62 No. 2
Nožičková Veronika	P. Contantinescu - Toscata

Realizační tým

Metodik Naďa Urbanová

Lektor Hana Vlasáková
Peter Toperczer

Lektor pro vzdělávání pedagogických pracovníků
Hana Vlasáková
Téma: Stylová interpretace hudby minulosti v počáteční klavírní výuce

Peter Toperczer
Téma: Klement Slavický a jeho klavírní tvorba s přihlédnutím k instruktivní literatuře

Program

Pondělí 22. srpna 2011

10:00 - 10:30	slavnostní zahájení
12:30 - 15:00	Techmania - výstava Music4Kids
15:00 - 16:30	deskové hry
16:30 - 18:00	psychologické hry
18:30 – 21:00	koncert lektorů

Úterý 23. srpna 2011

8:30 - 10:00	testování žáků, semináře pro pedagogy
10:00 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 22:00	kino - Šmoulové

Středa 24. srpna 2011

8:30 - 18:30	zájezd do Prahy (České muzeum hudby, HAMU Praha, zámek Hořovice)

Čtvrtek 25. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 21:00	procházka po Plzni s výkladem PaedDr. H. Východské

Pátek 26. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem, generálka na závěrečný koncert
19:00 - 22:00	závěrečný veřejný koncert účastníků letních odborných kurzů

Sobota 27. srpna 2011

8:30 – 10:00	ukončení LHK

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KLAVÍR

HODNOCENÍ LETNÍCH HUDEBNÍCH KURZŮ V PLZNI

Hana VLASÁKOVÁ

Letní hudební kurzy v Plzni byly potěšujícím příkladem toho, s jakým nadšením, pílí a na jak vysoké úrovni se dokáží vybraní žáci z Plzeňského kraje věnovat hudbě.

Klavíristé, které jsem učila v průběhu kurzu, prokázali mimořádné nadání. Charakter práce s nimi odpovídal v mnohém již úrovni výuky na vyšších stupních. Děti pohotově reagovaly na nové podněty a se zájmem rozvíjely své interpretační a technické dovednosti. To bylo podpořeno vynikající spoluprácí ze strany jejich pedagogů.

Dům hudby poskytl výborné podmínky pro konání kurzu. Frekventanti tak měli možnost hrát na vynikající nástroje a závěrečný koncert poskytl pro mnohé z nich příležitost k cenné pódiové zkušenosti. Koncept Letního hudebního kurzu myslel na děti nejen po stránce rozvoje praktické hry na nástroj v lekcích s lektory, ale také na rozšíření obecné orientace žáků v jejich oboru, jakým byl například jednodenní výlet do Českého muzea hudby v Praze a na zámek Hořovice. Pro děti byl i velice pěkně sestaven doprovodný program během celého kurzu. Vše bylo zastřešeno vynikající organizací a fundovaným přístupem ze strany celého organizačního týmu. V Plzni se tak podařilo vytvořit velmi přínosnou akci pro rozvoj mladých talentů.

Kontakty na autora
Hana Vlasáková
HAMU Praha
vlasakovahana@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KLAVÍR

Seminář pro pedagogy Letního klavírního kurzu
STYLOVÁ INTERPRETACE HUDBY MINULOSTI V POČÁTEČNÍ KLAVÍRNÍ VÝUCE

Hana VLASÁKOVÁ

Tématem stylové interpretace v počátcích klavírní výuky se zabývám ve své současné praxi a těžím přitom především ze svých zkušeností ze hry na cembalo, přednášek metodiky klavírní hry na Akademii múzických umění v Praze, přednášek o interpretaci staré hudby na Vysoké škole hudební v Drážďanech a z různých publikací týkajících se této oblasti. V minulých letech jsem se mnohokrát zabývala otázkou, jak dětem u klavíru přiblížit hudbu starších stylových období a přivést je k její přesvědčivé interpretaci. V praxi jsem si už ověřila pravdivost slov svých pedagogů, která by se dala shrnout do názoru, že žákovi dá stejnou práci naučit se skladbičku stylově, jako nestylově. Je proto hodně na nás, kteří žákům radíme a inspirujeme je, abychom v nich pěstovali správnou představu o tom, co mají hrát a ukazovali cestu, kam je dobré směřovat, i úskalí, kterým se vyhnout. Čím víc nuancí děti ovládnou, tím bohatší bude jejich porozumění hudbě i vlastní prožitek a podání hudby.

Dnešní děti se v běžném životě setkávají bohužel převážně se světem populární hudby a kontaktu s kvalitní klasickou hudbou nemají mnoho. Tím se pro ně stává jemnější a mnohem diferencovanější jazyk klasické hudby méně známým a je pro ně těžší mu porozumět. To platí pak zejména o umění starších epoch. Pokud má dítě ve svém okolí někoho, kdo klasickou hudbu rád poslouchá a učí ho jí naslouchat, snadno se pro ni nadchne. S každým poslechem kvalitní hudby děti mimoděk vstřebávají i způsob, jakým se hudba interpretuje. A to je prvním krůčkem ke stylové interpretaci ať už jakéhokoli období. Ti, kteří mají možnost hudbu doma slyšet odmalička, jakoby už tento první krůček udělali. To má velmi pozitivní vliv na jakýkoli pozdější kontakt s hudbou. Samozřejmě je podstatné, jak stylově rozmanitá byla hudba, kterou dítě mělo možnost slyšet. Cestu k hudbě romantismu a 20. stol. většina žáků hledá často snáze než ke starším stylovým obdobím. Tam už musíme dětem pomoci o něco více, aby si uměly představit, kde se hudba hrála, k jakým příležitostem a pomalu s nimi objevovat specifika její řeči. Čím dříve se děti se stylově rozmanitou hudbou setkají, tím snazší je při výuce postupně odhalovat typické rysy jednotlivých epoch, které jim pomohou se již od začátku v těchto rozdílech orientovat. Nejlépe lze začít od hlavních nápadných stylových rysů a v průběhu let potom postupovat stále blíže k detailům.

Už i nejmenší děti je možné během prvních měsíců výuky začít v tomto smyslu rozvíjet. Rodičům lze půjčit vhodný poslechový materiál, kterým doplní počáteční výuku.

Již v této fázi se snažím zařadit ukázky ze všech stylových epoch a to i např. včetně taneční hudby renesance. Na programu koncertů jsou dnes převážně vrcholná díla velkých mistrů svých epoch, ale k pochopení jejich obsahu je pro děti teprve objevující hudbu ještě cesta daleká. Krátké renesanční či barokní tance s výraznou rytmickou pulsací, klasicistní divertimenta či drobnější skladby romantiků otevřou dětem svět hudby pro ně srozumitelně a v celé jeho kráse. Rodiče se mohou např. již s předškolními dětmi na klíně pohupovat v rytmu např. Faurého Ukolébavky, nebo si zadivočit u temperamentního renesančního tance. Hudbu, kterou děti dostanou k poslechu domů, můžou poslouchat aktivně i neaktivně. Při aktivním poslechu se zaměří třeba na rytmickou strukturu, kterou znázorní např. pohybem atp. I při neaktivním poslechu, když dětem např. pustíme Händelovu hudbu, aby si u toho hrály na „královskou hostinu“, děti nevědomky získávají do podvědomí podstatné impulsy, které rozvíjí jejich obecný hudební rozhled, bez něhož se jako interpreti mohou jen těžko ve stylových otázkách orientovat.

O hudbu renesance a raného baroka by děti určitě neměly být ochuzeny už když začnou hrát první skladbičky. Čím dříve s nimi začneme hrát starší stylová období, tím snáze do nich proniknou. Začít poznávat baroko až po dvou, či více letech klavírní výuky od Bacha a klasicismus od Beethovena je pro děti nelehkým interpretačním oříškem. Samozřejmě to závisí na typu skladbičky, kterou pro tento účel zvolíme, ale hudební řeč vrcholných vývojových stádií různých stylových období přináší vždy již rafinovanou syntézu mnoha výrazových prvků pro své období typických a zároveň už i rysy přesahující danou epochu. Kdybychom si představili, že bychom se jako malí čtenáři poprvé setkali s romantickou literaturou v díle Victora Huga, do těchto myšlenek bychom zajisté zcela nepronikli a pravděpodobně by nás taková četba i brzy přestala bavit. Určitě bychom ale byli všichni za jedno, že pohádky bratří Grimmů by v tomto případě splnily svůj účel mnohem efektivněji. Příklady takových prvních hudebních krůčků najdeme v instruktivních skladbách, které psali dávní mistři pro své žáky a vydali je ve svých školách, či pokud to bylo ještě dříve, v traktátech. Dostatek takového materiálu, vhodného i pro úplné začátečníky poskytuje například Amsterdamská cembalová škola[1]. Na začátku najdeme jednoduchá cvičení s vysvětlujícími komentáři v angličtině. Některá můžeme dětem zadat jako prstová cvičení a tím předem připravit elementy v artikulaci a hře ozdob. Staré prstoklady, k nimž najdeme u mnoha cvičení v této škole pokyny, bych u malých klavíristů neuplatňovala. Pokud se tato cvičení rozhodneme aplikovat ve výuce, je současný klavírní prstoklad především pro děti, myslím, tou nejlepší volbou. I když nám cvičení starých variant prstokladu rozhodně přidá na šikovnosti, v klavírní výuce dětí bych je nepovažovala za stěžejní moment.

V době, kdy začínáme hrát s dětmi první melodie rozdělené mezi dvě ruce, můžeme sáhnout po tanečních melodiích renesance a raného baroka. I takové totiž nalezneme v úpravě do pětiprstové polohy, jako např. taneční melodii jednoho z virginalistů, Johna Playforda, s názem „Nonesuch“[2] (žádný takový). Na takovéto drobnosti se děti naučí v počátcích výuky hned několik základních prvků, jako jsou např. projevy předtaktí, střídání těžkých a lehkých dob, artikulace atp. Skladbičku můžeme doprovodit žákovi na druhý klavír, nebo si zahrát čtyřručně, což mu pomůže udržet rytmickou pulsaci. Uslyší

[1] Rosenhart, K.: The Amsterdam Harpsichord Tutor, Amsterdam 1989

[2] Rosenhart, K.: The Amsterdam Harpsichord Tutor, Amsterdam 1989, s. 3

také jednoduchou renesanční harmonickou kadenci a zahraje si s paní učitelkou nebo panem učitelem, což mají děti moc rády. Krásným příkladem využití jednoduchého renesančního tance tímto způsobem nabízí například Evropská klavírní škola v úpravě Ronda a Saltarella Tielmana Susata[3]. Jednodušší verzi nabízí ještě cembalová škola[4].

Staré tance jsou vynikající pro výchovu rytmického cítění. Často slyšíme hrát děti hudbu starších stylových období tak trochu „nemastně neslaně". Jedním z důvodů bývá nedostatečně prožitá rytmická pulsace a střídání lehkých a těžkých dob. Ideální je, pokud děti měly již v minulosti možnost v rámci přípravné hudební výchovy různé skladbičky tohoto druhu rytmicky pohybově prožít a vyjádřit v nich svůj temperament. Děti se často domnívají, že hudba starších období by měla být jaksi „zdrženlivá" až „upjatá", ale opak je pravdou. Většinou to u dětí pramení ze strachu, že v té „staré" skladbičce udělají něco špatně a také si ne vždy jsou schopné její hudební obsah vyložit s takovou obrazotvorností jako třeba u romantické skladby. V takovém případě jsme na řadě právě my učitelé, abychom jejich představivosti pomohli. Děti jistě znají pohádky čtené i televizní o princích a princeznách, na základě kterých si snáze dovedou představit, v jakých prostředích se hudba princů a princezen hrála, co mohli mít asi na sobě, jak se klaněli, že i dováděli, nebo si představit charakterové personifikace jako třeba smutná princezna. Můžeme dětem ukázat i obrázky, které jejich fantazii pomohou a vše také oživit řadou obrazných přirovnání. Ať se jedná o jakoukoli skladbičku, musíme na počátku vždy vyjít z cítění jejího metra a ne rytmu. Pokud hned začneme pracovat na detailní rytmické struktuře, tempo bude ve skladbičce dětem neustále kolísat. Proto vždy, když zadávám novou skladbičku, žáčkovi ji nejprve hraji, skladbičku dirigujeme, popřípadě tančíme. Na každé následující hodině, kdy na zadaném úseku již pracujeme, zahraji alespoň jednou skladbičku dítěti vcelku, přičemž vždy žák pohybově znázorňuje metro-rytmickou strukturu, aby představu o výsledném tempu a charakteru skladbičky měl stále na zřeteli. Velice důležité je střídání těžkých a lehkých dob, protože právě bez toho působí jakákoli skladbička opravdu nevýrazně. Samozřejmě ve světě dnešních dětí nemá taková „nemastně neslaně" hraná hudba šanci konkurovat jiným, temperamentně rytmicky prožívaným strukturám pop-music, které se pak mohou stát určitým únikem, kde je „konečně" možné přirozeně prožít rytmus naplno. Dnešní klavír dává dobré možnosti v této oblasti, neboť na něm lze snadno dynamikou odlišit těžké a lehké doby, což při určité míře vkusu hudbu velmi oživuje.

Co se týče artikulace a ozdob, často se u všech setkávám s obavami, zda „to bude správně". Když jsem se touto tematikou začala zabývat blíže, zjistila jsem, že ve většině případů zde není jen jedna jediná možná varianta, která by se dala označit nálepkou „správná". Zjistila jsem, že možných a správných variant je většinou několik. Záleží na nás, pro kterou se rozhodneme a která podle našeho úsudku nejlépe vystihne charakter a myšlenku dané skladby. Samotné téma artikulace a zdobení staré hudby je nesmírně rozsáhlé a je možné se v něm vzdělávat celý život. Samozřejmě, že čím více se v dané problematice orientujeme, tím snáze nás načerpané vědomosti nasměrují ke vhodné variantě. Byla by ale škoda, aby děti u klavíru díky našim obavám o korektnost zdobení a

[3] Emonts, F.: Europäische Klavierschule, 2. díl, Mainz 1998, s. 32, 33
[4] Rosenhart, K.: The Amsterdam Harpsichord Tutor, Amsterdam 1989, s. 12

artikulace o kontakt se starou hudbou přišly. Znalost základních pravidel může naší orientaci v této hudební literatuře velice napomoci.

Barokní a klasicistní artikulace je charakteristická svou drobnokresbou. To naučí děti pracovat s různými typy úhozu na malé ploše a nesmírně rozvine šikovnost celého hracího aparátu. Dřívější nástroje měly jinou mechaniku než náš dnešní klavír a z toho vychází i způsob hry na ně. Pro barokní a klasicistní artikulaci je jako pro každou jinou důležitý kontakt s klávesou a typické je pro ni artikulování především prsty, ne celou rukou. Zápěstí a paže se pak volně přizpůsobuje jemné prstové artikulaci a spolupracuje. Jedním z příkladů takové drobnokresby v artikulaci je spojení dvou not, někdy nazývané „vzdech" či „odtah". Vyžaduje, abychom děti naučily spojit dvě noty na jeden pohyb, a dá se zařadit už na počátek nástrojové výuky. Aby odtahy, vzdechy či povzdechnutí zněly elegantně jako měkká ohebně zpívaná legata a druhá nota nebyla nechtěně akcentovaná, musíme děti naučit zavěsit, či vnořit se do prvního tónu a po dobu jeho znění, kdy sluch letí na akustické vlně, se přenést zároveň s představou slyšeného i spojovacím pohybem ruky ke druhému tónu, který jakoby „po cestě" měkce navážeme. Musíme slyšet i cítit, jak se s druhým tónem rozloučíme. Tím zabráníme jeho odražení či useknutí. Tento typ artikulace je zároveň základním kamínkem nejen barokní artikulace, táhne se celými hudebními dějinami. První nota takového „vzdechu" je většinou v baroku i jakousi opěrnou, „důležitou" notou, která vytváří kostru harmonického a melodického průběhu skladby. Jedním z dalších základních pravidel tvorby barokní artikulace je oddělování skoků. To je zvláště pro malé děti vhodný začátek, protože si nemusí natahovat a napínat ručičku, aby třeba dosáhly na oktávu. Oddělování je charakteristickým rysem barokní artikulace, a pokud oddělíme větší skoky (za skok jsou zjednodušeně řečeno považovány vzdálenosti počínaje kvartou), získáme možnost zřetelně vykreslit melodickou linii typickou pro barokní hudbu.

Kladívkový klavír, na kterém a pro který vznikly skladby autorů v období klasicismu, je z interpretačního hlediska velmi vhodný svým zvukovým vybavením. Hrát na dnešním nástroji tyto skladby je pro děti obtížné. A přece to mnohé dokážou zvládnout obdivuhodně. Stojí za to je k tomuto křehkému, vyváženému, pohodou a ušlechtilostí prodchnutému stylu přivést. Když děti naučíme porozumět jeho řeči, nacházejí samy prvky humoru, tanečnosti i inspirace např. zpěvem operních árií. Důležité je, aby děti uslyšely při hře učitele formu, samy si skladbu rozčlenily na základě její logiky, rozpoznaly a vyjádřily harmonii. Při studiu stupnic a akordů se nabízí množství variant, které připraví základní technické návyky pro skladby klasicismu. Sluch tříbíme pro vylehčení figurací, aby se melodie vznesla na jejich křídlech. A ještě je třeba, aby uši stále vedly basovou linii, která často není v textu vyznačena jako samostatný hlas. Bylo by škoda, vzdát se pedalizace. Jde jen o to, aby byla střídmá a nenarušila průzračnost hudebního tkaniva. Pomocníkem nám bude představa instrumentace a zpěvu.

Zdobení skladbiček můžeme bez obav přizpůsobit vyspělosti žáka. O tom se zmiňuje již Francois Couperin. Se začátečníkem můžeme psané ozdoby úplně vynechat, s tím, kdo již umí více, nejprve začneme pomalými ozdobami a se stoupajícími dovednostmi žáka se pak ozdoby mohou stát postupně hustšími. Určující je v tomto případě tempo skladbičky. Např. v pomalé sarabandě musíme užít i jejímu tempu odpovídající pomalejší ozdoby, než jaké bychom použili v rychlém gigue. Pomalé a delší

ozdoby by se měly podle přání barokních mistrů pozvolna rozjíždět a směrem k jejich závěru mírně uklidnit. Samo takové cvičení ozdob s rozjížděním až do tempa, které je žákovi dostupné, a následným uklidněním je vynikající přípravou dlouhých a hustých trylků. Až když je žák schopen ovládat a měnit rychlost a dynamiku trylkování, je připraven pro dlouhé trylky v klasicistních koncertech, či sonátách.

S barokní hudbou se setkáváme ve dvou základních podobách: v podobě taneční a rétorické. V počáteční klavírní výuce se setkáváme především s hudbou taneční. Do druhé skupiny pak patří např. skladby typu preludií bez taktových čar. S rétorickými úseky se však setkáme u vrcholných Bachových skladeb pro klavír, např. v toccatách, některých preludiích a fugách. Pokud má žák během své přípravy na profesionální hudební studium možnost se setkat s nějakou z tohoto druhu skladeb, mnohé z interpretace těchto úseků Bachových děl mu to později usnadní.

Co se týče dynamické výstavby barokních a klasicistních skladbiček, můžeme si v mnohém vzít inspiraci z původní interpretační praxe. Ať už v orchestrálních či varhanních skladbách se hodně užívalo tzv. „echo efektu“, či různých proměn barev ve změně registrace. To se týkalo z klávesových nástrojů nejen varhan, ale i cembala. Stavěla se, jak víme, dvoumanuálová či třímanuálová cembala a možnosti změny rejstříku tak byly nasnadě. Mnohá cembala disponovala např. loutnovým rejstříkem. Tehdejší nástroje nebyly vybaveny dynamickou klávesnicí, ale o to větší roli hrály délky not a jejich prodlužování znamenalo vyjádření crescenda, opak diminuenda. Na dnešním klavíru si taková crescenda a diminuenda můžeme dovolit vyjádřit dynamicky. Na varhanách bylo něco takového na dlouhých hudebních plochách pomocí registrování rozhodně dosažitelné. Co bychom ale rozhodně měli do dnešní praxe převzít, je nepatrné prodlužování not na těžkých dobách, protože nezatížíme-li je odpovídajícím způsobem, skladby okamžitě ztrácí na svém charakteru.

Pokud se na celou situaci podíváme z hodně puritánského pohledu „čisté stylové interpretace“, jedná se v případě jakéhokoli uvedení barokní či klasicistní skladby na našem nástroji vlastně o transkripci. Transkripce tohoto druhu však byly v oné době naprosto běžné. Skladatelé hudby pro klávesové nástroje většinou ani nespecifikovali, pro jaký klávesový nástroj je daná skladba napsána. V tehdejší době se každá vícehlasá skladba hrála prakticky na vše, co bylo zrovna po ruce. Mnohé skladby původně psané pro klávesové nástroje byly ve své době interpretovány třeba na loutnu a naopak. Vzpomeňme například na J. S. Bacha. U většiny jeho skladeb není specifikované, pro jaký klávesový nástroj je napsal. Podle typu skladby sice lze určit, kterému daná skladba sluší nejvíce, neznamená to ale, že by se na jiný klávesový nástroj snad neměly hrát. Často jde o lákavou výzvu pro interpreta, aby hledal adekvátní způsob, který předá obsah a zprostředkuje zážitek posluchačům.

Vzpomeneme-li si na prostory, ve kterých stará hudba zněla, rozhodně v takovém případě nesmíme zapomenout na možnosti, které nám nabízí na našem nástroji třeba pedál. Pokud pedálem jakoby „akusticky dobarvíme“ některá místa, můžeme se přiblížit stylové interpretaci. Samozřejmě je nutné takovou „transkripci“ provést „vkusně“ a právě toto „vkusně“ je už souborem mnoha zkušeností, znalostí a praktických dovedností, které bychom měli našim žákům předat. My máme to velké štěstí, že v dnešní době můžeme

hudbu velkých starých mistrů hrát na náš krásný zdokonalený nástroj. Nechme proto děti poznat jazyk jejich hudby už od počátku, aby k nim později mohl mluvit co nejjasněji a dovolil jim odhalit nepřeberné bohatství hudebních myšlenek, které je v hubě starších stylových epoch ukryto.

Kontakty na autora
Hana Vlasáková
HAMU Praha
vlasakovahana@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KLAVÍR

ČLÁNEK DO ČASOPISU TALENT

Hana VLASÁKOVÁ

Na západě Čech vznikl v rámci republiky ojedinělý projekt **"Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji"**, jehož cílem je rozvíjet schopnosti a znalosti mimořádně nadaných dětí a jejich pedagogů v oblastech přírodovědných, společenskovědních, jazykových a uměleckých. Projekt, který přivedla k životu jeho odborná manažerka Václava Zelenková, realizuje od roku 2010 Středisko služeb školám Plzeň a je spolufinancován ESF a státním rozpočtem ČR. Cílovou skupinou jsou mimořádně nadaní žáci základních škol a základních uměleckých škol, tj. ti, kteří se umístí na nejvyšších místech v krajských kolech předmětových a uměleckých soutěží a dále pak pedagogičtí pracovníci, kteří připravují žáky na tyto soutěže.

Odborné kempy pro vítěze olympiád a Letní hudební kurzy pro oceněné děti z krajského kola Celostátní soutěže ZUŠ se v letošním školním roce uskutečnily ve dnech 22. - 26. srpna 2011. Letních hudebních kurzů se zúčastnilo 59 žáků ZUŠ a jejich 21 pedagogů. Výuku na housle, violoncello, kontrabas, akordeon, klavír a kytaru zajišťovali odborní lektoři z řad pedagogů vysokých škol, konzervatoří a středních a základních uměleckých škol. Konkrétně pro obor housle Zdeňka Pelikánová a Radka Beranová, pro nižší smyčce Tomáš Strašil a výuku souborové hry této skupiny nástrojů vedl Miloslav Esterle. V oblasti hry na kytaru působili lektoři Pavel Steffal a Mutak Ozren, souborovou hru měly na starosti Marta Šimanová a Iva Vainarová. Mladé akordeonisty vyučovali Jarmila Vlachová a Václav Mlejnek, souborovou hru řídil Pavel Samiec. Nadaní klavíristé pracovali pod vedením Petera Toperczera a Hany Vlasákové. O každou nástrojovou skupinu se starali také jejich metodici, o smyčce Miloslav Esterle, kytaristy Alena Kozáková, akordeonisty Martina Jindrová a klavíristy Naďa Urbanová.

Prostory pro Letní hudební kurzy poskytl nově rekonstruovaný a pro tyto účely ideálně vybavený Dům hudby. Jeho koncertní sál se rozezněl hned první večer hudbou interpretovanou lektory kurzu a následující dopoledne pak patřilo odborným seminářům pro pedagogy. Dále již probíhala samotná výuka talentovaných mladých muzikantů, pro něž byl navíc připraven bohatý doprovodný program, jako např. výlet do Českého muzea hudby v Praze a na zámek Hořovice, různé typy společenských her nebo třeba návštěva kina. S nadšeným ohlasem publika se setkal závěrečný koncert účastníků, na kterém vystoupili v první polovině vybraní sólisté z každého oboru a ve druhé se představily soubory smyčcové, kytarové a akordeonové.

Díky výborné organizaci kurzu, kolegiální spolupráci zúčastněných pedagogů s lektory, nadšení, vysoké úrovni a připravenosti žáků z Plzeňského kraje i vynikajícím podmínkám pro výuku a koncerty v Domě hudby, se podařilo vytvořit velmi přínosnou akci pro rozvoj mladých talentů.

Kontakty na autora
Hana Vlasáková
HAMU Praha
vlasakovahana@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KLAVÍR

ZHODNOCENÍ KURZŮ PLZEŇ 2011 V OBORU HRA NA KLAVÍR

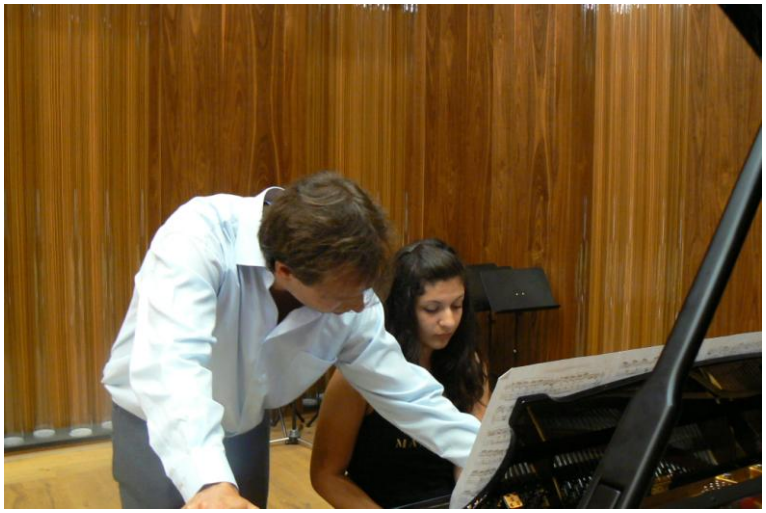
Peter TOPERCZER

Můj dojem z této akce je veskrze pozitivní, úroveň přihlášených mladých klavíristů byla velmi dobrá. Měl jsem možnost pracovat s různě vyspělými žáky hudebních škol a u některých jsem zaznamenal vysokou míru talentu i schopnost rychle a profesionálně reagovat na požadavky lektorů. Za krátký čas tito nejnadanější studenti dopracovali vybrané skladby a bylo je možné nominovat na závěrečný koncert kurzů, kde jsme vyslechli velmi dobré výkony všech studentů napříč vyučovanými hudebními obory.

Organizace byla na výborné úrovni, nezaznamenal jsem sebemenší problémy. Jestli bych snad měl „vypátrat“ nějaký nedostatek, tak jen v délce časové dotace, kterou jsme s mojí kolegyní lektorkou H. Vlasákovou měli na jednotlivé žáky, ale je mi zároveň jasné, že to tento mnohaoborový formát kurzů nedovoloval.

Gratuluji všem tvůrcům tohoto projektu a držím palce dalším takovým akcím v Plzni. Byla by velká škoda, kdyby zůstalo jen u jednoho ročníku.

Kontakty na autora
Peter Toperczer
Gymnázium J. Nerudy s hudebním zaměřením, Komenského nám. 400/9, Praha 3
petertop@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KLAVÍR

Seminář pro pedagogy klavírního kurzu
KLEMENT SLAVICKÝ A JEHO KLAVÍRNÍ TVORBA S PŘIHLÉDNUTÍM K INSTRUKTIVNÍ LITERATUŘE

Peter TOPERCZER

1 Úvod

- zdůvodnění výběru tématu a osobní zkušenost s interpretací děl Klementa Slavického
- nastínění formy přednášky (teoretická část s výčtem a komentářem k jednotlivým skladbám a poslechová část + rozbor 12 malých etud)

2 Výčet a krátký rozbor literatury pro dospělé

- Tři kusy pro klavír
- Sonáta „Zamyšlení nad životem“
- Etudy a eseje
- Amoroso (mezistupeň mezi literaturou pro dospělé a instruktivními skladbami)

3 Výčet a krátký komentář k instruktivní literatuře

- Na černých a bílých
- Klavír a mládí
- Doma u klavíru
- 12 malých etud

4 Poslech a následný rozbor 12 malých etud:

- rozbor výrazových a technických obtíží jednotlivých etud

5 Závěr přednášky

6 Kontakty na autora

Peter Toperczer
Gymnázium J. Nerudy s hudebním zaměřením, Komenského nám. 400/9, Praha 3
petertop@seznam.cz

LETNÍ KYTAROVÝ KURZ

Seznam studovaných skladeb

příjmení a jméno žáka	studovaná skladba
Kozáková Kateřina	E. Douša - Usínání, Zloba a pláč, Ve spěchu
Tomáš Ondřej	M. Matoušek - Také it
Komzáková Anna	F. Tarreg - Tango
Kohout Kryštof	Ferdinand Sor - Menuet D dur
Kozák Tomáš	M. Matoušek -Také it
	J. A. Losy - Aria
Kudrna Vojtěch	J. Downland - Round dance
Kohoutová Alžběta	Lobos - Preludium č. 5
	Mertz - Unruhe
Cába Martin	Alonso Mudarro - Fantasia
	J. S. Bach - Menuet ze Suity E dur (1006), případně ještě Gigue
	J. S. Bach - Preludium e moll (loutnové)
	A. Lauro - Venezuelský valčík
	J. Morell - Danza brasileira
Stuchlová Lucie	Isaac Albeniz - Mallorca
Hrabáková Lenka	Isaac Albeniz - Asturias, Cadiz
Strenková Rozálie	Roland Dyens - Songe Capricorne
Smrčka Kamil	J. Haydn - Minuetto Trio III. věta kytarového koncertu D dur
Celer Adam	Štěpán Rak - Pavanna z Renesanční suity
Opl Jiří	Fernando Sor - Grand Solo
Poubová Anna	J. K. Mertz - Tarantelle
Brych Michael	C. Domeniconi - Anatolská píseň

Realizační tým

Metodik Alena Kozáková

Lektor Pavel Steffal
Ozren Mutak
Marta Šimanová - souborová hra
Iva Vainarová - souborová hra

Lektor pro vzdělávání pedagogických pracovníků
Ozren Mutak
Téma: Metodika výuky na ZUŠ

Program

Pondělí 22. srpna 2011

10:00 - 10:30	slavnostní zahájení
12:30 - 15:00	Techmania - výstava Music4Kids
15:00 - 16:30	deskové hry
16:30 - 18:00	psychologické hry
18:30 – 21:00	koncert lektorů

Úterý 23. srpna 2011

8:30 - 10:00	testování žáků, semináře pro pedagogy
10:00 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 22:00	kino - Šmoulové

Středa 24. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 21:00	procházka po Plzni s výkladem PaedDr. H. Východské

Čtvrtek 25. srpna 2011

8:30 - 18:30	zájezd do Prahy (České muzeum hudby, zámek Hořovice)

Pátek 26. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem, generálka na závěrečný koncert
19:00 - 22:00	závěrečný veřejný koncert účastníků letních odborných kurzů

Sobota 27. srpna 2011

8:30 – 10:00	ukončení LHK

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KYTARA

HODNOCENÍ LETNÍCH HUDEBNÍCH KURZŮ PLZEŇ 2011

Pavel STEFFAL

Tento projekt, který je svou formou a smyslem možná prvním v naší republice, je z mého pohledu zkušeného pedagoga jedinečnou a velmi přínosnou záležitostí pro všechny obory, které v letošním roce prošly soutěží vyhlášenou MŠMT ČR. Ze strany iniciátorů a organizátorů to byla pro mladé hudebníky v rozpětí od 8 do 18 let, kteří výborně uspěli v krajském a v ústředním kole svých soutěží, výborná a nadstandardní odměna.
Pro mě, jako kytaristu a učitele a zároveň člena poroty krajského kola v Plzni a ústředního kola kytar v Novém Strašecí se zde nabídla možnost pracovat s mladými talentovanými kytaristy, které jsem při soutěži posuzoval. Toto vzájemné setkání bylo určitě přínosné pro obě strany. Mohl jsem tak trochu nahlédnout do způsobu výuky pedagogů, kteří své žáky vyučují a zároveň jsem nabídl mou metodiku a tím rozšířil spektrum nácviku kytarové techniky, skladeb a chápání hudby vůbec.
Organizace letních kurzů probíhala přímo vzorně a všem, kteří se o toto krásné setkání zasloužili od samotného nápadu až po závěrečný koncert patří vřelý dík a hluboká poklona.
Věřím, že tyto letní hudební kurzy se stanou každoroční m zpestřením a obohacením běžného školního roku mladých talentovaných hudebníků, kteří určitě svou kvalitou a svými výsledky zviditelňují svá města a svůj kraj.

Kontakty na autora
Pavel Steffal
ZUŠ Piaristické nám. 149/1, České Budějovice
steffal@zuspiaristicke.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KYTARA

HODNOCENÍ LETNÍCH HUDEBNÍCH KURZŮ V PLZNI

Ozren MUTAK

Každá investice do vzdělávání a výchovy mladých, talentovaných žáků je bezesporu investice prospěšná a návratná.
Letní hudební kurzy v Plzni, určené výhercům krajského kola soutěže ZUŠ Plzeňského kraje, byly nejenom investicí do vzdělávání, ale také místem, kde měli mladí talenti možnost porovnat své výkony a určit si směr svého dalšího hudebního vývoje.
Úroveň hry jednotlivých účastníků byla na vysoké úrovni a velmi vyrovnaná, což svědčí o kvalitní výuce na ZUŠ Plzeňského kraje a vynikající práci jednotlivých učitelů působících v hudebním školství.
Jako pedagoga mě velice potěšila píle žáků a jejich vyjádření, že po kurzech se jim otevřel úplně jiný svět a směr dalšího hudebního vývoje, což bezesporu svědčí o prospěšnosti této akce.
Protože se sám zabývám organizací mistrovských kurzů na hradě Křivoklátě, velmi dobře vím, co obnáší organizace akce takového druhu. Dle mého názoru tento nelehký úkol v případě Letních hudebních kurzů v Plzni všichni zúčastnění v organizaci zvládli na výbornou.
Rád bych touto cestou osobně poděkoval všem organizacím a subjektům, které se podílely na organizaci kurzů, především paní A. Kozákové V. Zelenkové za obětavost a píli, kterou přispěly k realizaci tohoto projektu.

Kontakty na autora
Ozren Mutak
Konzervatoř Plzeň,
Kopeckého sady 10, Plzeň
ozrenmutak@volny.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KYTARA

Seminář pro pedagogy Letního kytarového kurzu
METODIKA VÝUKY KYTARY NA ZUŠ

Ozren MUTAK

Obsah přednášky

- vztah žák x učitel
- spolupráce s rodiči žáka
- pomůcky k vypěstování pracovních návyků a s tím související použití vhodných doprovodných nahrávek v procesu výuky a nových metodických poznatků a literatury
- rozvíjení rytmické a hudební představivosti u malých dětí (PHV)
- problematika selekce žáků v PHV
- konkrétní příklad a ukázka metody výuky hry pravé ruky u začátečníků
- konkrétní příklad a ukázka metody výuky hry levé ruky u začátečníků
- výběr vhodné literatury
- problematika výběru transkripcí díla J. S. Bacha u starších žáků
- problematika výuky interpretace barokní hudby na ZUŠ
- problematika veřejného vystupování a odstranění problému trémy při veřejném vystoupení

Kontakty na autora
Ozren Mutak
Konzervatoř Plzeň, Kopeckého sady 10, Plzeň
ozrenmutak@volny.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
KYTARA

KYTAROVÁ SOUBOROVÁ HRA

Marta ŠIMANOVÁ a Iva VAINAROVÁ

Účastníci letních kurzů pro kytaristy měli možnost se aktivně účastnit hry v kytarovém orchestru. Noty byly většině žáků rozdány předem s tím, aby se se studovanými skladbami mohli seznámit.
Vedoucí orchestru Marta Šimanová vybrala tyto skladby:
H.Rowan: Sinfonia
J.Pleyel: Suita C dur
V. Petrášek: Tango

Zkoušky orchestru probíhaly každý den v určených hodinách, zpočátku odděleně po jednotlivých hlasech a posléze dohromady.
Na závěr letních kurzů na společném koncertě pak orchestr vystoupil, kde velmi úspěšně předvedl svoji týdenní práci, žáci si připravili i vtipné pohybové aranžmá ve skladbě Tango, což diváci ocenili dlouhým potleskem.

Myslíme si, že bylo velmi dobré, že mladí kytaristé se mohli zúčastnit hry v orchestru, protože zkušenosti získané v souborové hře mají pro muzikanty zásadní význam, v jistém smyslu jsou nezastupitelné. Žáci v orchestru získávají základní orchestrál. návyky, přičemž se využívá jejich znalostí a dovedností z individuální nástrojové výuky, popř. zkušeností z jiné souborové hry.

Při hře v orchestru se žáci učí podřizovat celku a tím přispívat ke společnému úsilí kolektivu podat co nejlepší výkon. V rámci orchestrál. hry se u žáků pěstují obecně lidské vlastnosti potřebné k práci na společném díle, jako je např. jednotné rytmické cítění, vnímání barevnosti, schopnost reagovat na pokyny vedoucího orchestru a řídit se jimi.

Letní kurzy jako akci takovou lze hodnotit jako vysoce profesionální zdařilou a zajištěnou po všech stránkách. Bylo by krásné, kdyby se tyto kurzy pořádaly pravidelně a i pro další zájemce, nejen pro účastníky soutěží.

Kontakty na autory

Marta Šimanová
Základní umělecká škola, Plzeň, Terezie Brzkové 33
martasim@seznam.cz

Iva Vainarová
Základní umělecká škola, Plzeň, Terezie Brzkové 33
zusbrz@quick.cz

LETNÍ SMYČCOVÝ KURZ

Seznam studovaných skladeb

příjmení a jméno žáka	studovaná skladba
Kinzl Jan	Stanislav Mach - II. Concertino, op. 54
	K. Mostras - Východný tanec
	Leo Portnoff - Ruská fantazie
Slepičková Jolana	Bedřich Dobrodinský - I. Concertino D dur
Hušková Magdaléna	Potstock - Souvenir de Sarasate
	Joseph Haydn - Koncert G dur 1. v.
Kalčeva Greti	Fritz Kriesler - Synkopy
Kočandrle Erik	L. Jansa - Koncert D dur
	G. F. Händel - Sonata E dur 1. věta
Vodová Anna	H. Wieniawski - Chanson polonaise
	Stamic - Koncert B dur 1. v.
Prančlová Kristýna	Antonín Dvořák - Sonatina G dur 4. věta
Kovačová Petra	Stanislav Mach - Koncertino A dur
Šlégr Jiří	Frederic Seitz - Koncert g moll 1. v
	J. Aubert - Presto
Frühauf Jakub	Kabalewski - Op. 48 Konzert
	Petr Eben - Sonatina Semplice 3. věta
Eksteinová Veronika	Antonín Dvořák - Sonatina I
Kejvalová Anna	G. F. Händel - Sonata D dur 1. a 2. věta
	W. A. Mozart - Koncert G dur 1. věta
Matoušová Kateřina	Anatoli Komarovskij - Koncert e mol 1 věta
Votavová Jana	Antonín Dvořák - Romantický kus č. 2
Jankovcová Eva	G. Tartini - Sonáta g moll (2. a 3. věta)
Piherová Jana	Béla Bartók - Rumunské tance
Karpíšek Michal	Constantin Dimitrescu - Selský tanec
Váňa Štěpán	Jan Malina - Bluebost 1, Bluebost 2
	Charles Camille Saint-Saëns - L Élephant
Kohout Kryštof	B. Martinů - Arabesky č. 4 a 5
	Brahms - Uherský tanec

Realizační tým

Metodik Miloslav Esterle

Lektor Zdeňka Pelikánová - vrchní smyčce
Radka Beranová - vrchní smyčce
Tomáš Strašil - spodní smyčce
Miloslav Esterle - souborová hra

Program

Pondělí 22. srpna 2011

10:00 - 10:30	slavnostní zahájení
12:30 - 15:00	Techmania - výstava Music4Kids
15:00 - 16:30	deskové hry
16:30 - 18:00	psychologické hry
18:30 – 21:00	koncert lektorů

Úterý 23. srpna 2011

8:30 - 10:00	testování žáků, semináře pro pedagogy
10:00 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 22:00	kino - Šmoulové

Středa 24. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem/souborová hra
19:00 - 21:00	procházka po Plzni s výkladem PaedDr. H. Východské

Čtvrtek 25. srpna 2011

8:30 - 18:30	zájezd do Prahy (České muzeum hudby, zámek Hořovice)

Pátek 26. srpna 2011

8:30 - 11:30	výuka s odborným lektorem
12:00 - 17:30	výuka s odborným lektorem, generálka na závěrečný koncert
19:00 - 22:00	závěrečný veřejný koncert účastníků letních odborných kurzů

Sobota 27. srpna 2011

8:30 – 10:00	ukončení LHK

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
SMYČCE

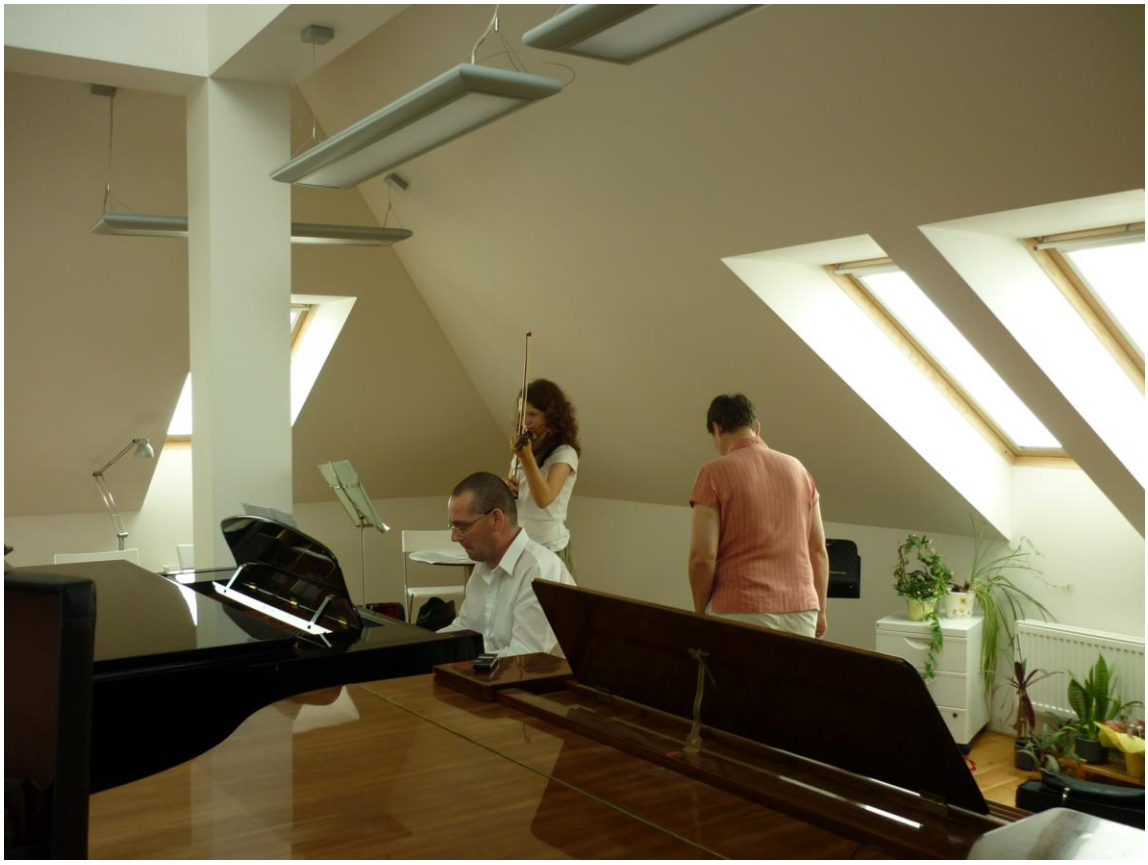
HODNOCENÍ LETNÍCH HUDEBNÍCH KURZŮ V PLZNI

Zdeňka PELIKÁNOVÁ

Veškerá potřebná organizace k tomuto projektu byla prvotřídní a průběh bezchybný. Mohu snad přispět dvěma doporučeními:

1) Uvítala bych menší počet studentů, aby bylo možné s nimi déle pracovat.
2) Myslím, že velmi užitečné by bylo uspořádání podobných kurzů pro učitele ze ZUŠ. Konzultovala jsem s přítomnými učiteli.

Kontakty na autora
Zdeňka Pelikánová
ZUŠ Šimáčkova 16, Praha 7
pelart@c-box.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
SMYČCE

HODNOCENÍ LETNÍCH HUDEBNÍCH KURZŮ V PLZNI

Radka BERANOVÁ

Koncem srpna se uskutečnil týden plný hudby. Měla jsem možnost vyučovat na letním hudebním kurzu na podporu talentovaných žáků v Plzeňském kraji. Tento kurz byl velkým přínosem pro všechny nadané děti a byl opravdu řádným oceněním pro vítěze soutěží. Kurz byl do všech detailů perfektně naplánován a zdá se až neuvěřitelné, že se podařilo již při prvním ročníku tohoto kurzu zvládnout vše na jedničku.

Měla jsem možnost pracovat s desítkou mladších nadaných houslistů. Během týdne bylo milé sledovat jejich narůstající zájem o svůj nástroj. O zvládnutí záludností hry na housle a zájem o to vyrovnat se dokonalostí hry svým vrstevníkům.

Myslím, že se zdařilo motivovat děti do další práce. Z ohlasů pedagogů mám velmi pozitivní zprávy.

Co více si přát? Snad jen to, aby se takovéto kurzy na podporu našich mladých talentů mohly uskutečňovat i v budoucnu.

Kontakty na autora
Radka Beranová
Konzervatoř Plzeň, Kopeckého sady 10, Plzeň
r.beranova@volny.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
SMYČCE

HODNOCENÍ LETNÍCH HUDEBNÍCH KURZŮ V PLZNI

Tomáš STRAŠIL

Nikdy jsem nepochyboval o tom, že v Plzeňském kraji jsou výborní pedagogové a nadané děti, vždyť již od svých pedagogických začátků jsem se na celostátních soutěžích setkával s tvrdou a dobře připravenou konkurencí svých žáků a ona měření sil-i když v dobrém- kladla vždy na děti velké nároky.

Po skončení soutěží následovalo vždy vyhlášení výsledků, koncert vybraných vítězů a kdo ze žáků chtěl, mohl se vždy kohokoliv z poroty zeptat, v čem by se dal jeho výkon zlepšit, co ještě jeho hře chybí. Pak se všichni rozešli a rozjeli do svých domovů. Kontakt s porotci a názory dalších učitelů byl tedy opravdu minimální.

Bývám často členem porot i lektorem interpretačních kursů a je to práce, kterou mám velmi rád, i když je náročná. Dává mi totiž šanci si uvědomit, jak úžasné a nadějné jsou naše dnešní děti, jak jsou bystré a talentované. Ty, se kterými se při své práci setkávám, jsou bezpochyby nadějí naší kultury, je to základna budoucích kvalit naší země. Vždy znovu a znovu vzpomínám na svoje dětství a snažím se jim poradit co nejlépe. Talentované děti často zažívají pocity odcizení kolektivu, neporozumění okolí, pocit, že činnosti, ke kterým jsou mimořádně disponovány, jsou zbytečné. Způsob, jakým je v naší zemi často kultura házena přes palubu, je v těchto pocitech utvrzuje.

Když jsem byl kontaktován s pozváním na kurzy Podpory talentu, očekával jsem již na základě svých dlouholetých zkušeností prosté setkání s několika dětmi či studenty, pár tvůrčích chvilek, pár doporučení a návrat domů s hřejivým pocitem, že jsem pro děti mohl něco udělat.

Tentokrát jsem se ale setkal s akcí, která má očekávání ve všech směrech překonala. Vím, jak neuvěřitelně těžká je organizace akce takových rozměrů a hluboce obdivuji nejen dokonalou technickou přípravu, ale i tu spoustu vynikajících nápadů, pochopení, že děti chtějí nejen pracovat, ale i hrát si, cestovat, poznávat! Od prvního okamžiku, kdy jsem do Plzně přijel, jsem byl doslova vtažen do prostředí, které přímo sršelo tvůrčím entusiasmem a skvělými nápady.

Čekal jsem, že se sejdou talentované děti. Ale ony byly kromě toho také NADŠENÉ pro umění, pro poznání, pro setkání s námi- kantory- i mezi sebou, protože byly mezi svými, a necítily ono osamocení, o kterém jsem psal výše. To je skvělá vizitka jejich rodičů, škol, pedagogů.

Poprvé v životě se mi stalo, že jsem se na kursech nesetkal s jediným organizačním problémem, s jedinou potíží, která by nám otrávila život, s opomenutím důležitých věcí

a nepřipraveností. Po celou dobu jsme všichni pracovali s pocitem jistoty, pohody, uvolnění. Ta radost se přenesla i na děti - i ony pochopily, že jsou svědky něčeho naprosto mimořádného, co se děje pro ně, a s vděčností přijímaly naše rady a užívaly si tvůrčí prostředí.

Osobně již několik měsíců řeším problémy spojené s tvorbou školských vzdělávacích programů. Přestože jsem obdržel materiály ministerstva a důkladně je prostudoval, zůstalo mi několik otázek nezodpovězených, a proto jsem velmi uvítal přednášku na toto téma, která mi mnoho osvětlila. I za tu tedy velmi děkuji!! Vnukla mi několik dobrých nápadů, které jistě budeme moci s kolegy na Pražské konzervatoři rozvinout a využít.

Jsem velmi šťasten, že jsem se mohl na Podpoře talentu podílet, a v koutku srdce doufám, že jsme nespolupracovali naposledy, byla by totiž velká škoda, kdyby taková úžasná akce měla zůstat osamocena.

Kontakty na autora

Tomáš Strašil
Pražská konzervatoř, Na Rejdišti 1, Praha 1
tomstrasil@seznam.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY
SMYČCE

KOMORNÍ SMYČCOVÝ ORCHESTR LHK

Miloslav ESTERLE

Během intenzivní práce s nadanými mladými muzikanty v rámci Letních hudebních kurzů, pořádaných jako součást projektu "Podpora talentovaných žáků v Plzeňském kraji" v předposledním srpnovém týdnu v Plzni, vznikl také komorní smyčcový orchestr.

Základní myšlenkou vytvoření tohoto příležitostného hudebního sdružení bylo nabídnout účastníkům Letních hudebních kurzů, hrajícím na smyčcové nástroje, možnost věnovat se kromě sólové hry také společnému muzicírování v odlehčeném a kolektivním duchu. Předběžný záměr však v sobě skrýval několik úskalí, která bylo nutno překonat.

Prvním oříškem byla skutečnost, že se v orchestru sešli žáci velmi různého stáří a velmi různé nástrojové vyspělosti, pro něž bylo nutno vybrat vhodný hudební materiál, ne příliš náročný, aby si mohli všichni s chutí zahrát a přitom dost hudebně nápaditý, aby nácvik a interpretace bavila i ty nejvyspělejší členy souboru. Druhou neznámou byla důležitá okolnost, že každý ze žáků pochází od jiného učitele, má poněkud jiné základy a způsoby vedení, tvoření tónu, způsoby ovládání nástroje. I tento problém bylo nutno vyřešit výrazností hudebního materiálu, který dost jasně určí náladu, výraz, a s nimi i způsob hry konkrétní skladby.

Pro tyto účely se velmi dobře osvědčilo několik tanečních vět, vybraných z rozsáhlejších cyklů německého barokního skladatele Georga Philippa Telemanna. Význačný a vážený představitel vrcholného barokního stylu si přes nesmírné množství vytvořených skladeb vždy zachoval svěží invenci, nápaditost a jiskru, často podnícenou také vlivy lidové hudby řady evropských regionů.

V podání komorního smyčcového orchestru zaznělo na závěrečném koncertě celkem 5 Telemannových tanců, pocházejících jednak ze "Suity g moll" (Napolitaine, Polonaise, Murky), ze suity "La bizarre" (Gavota) a z "Ouvertury a moll" (Les plaisirs).

Přes velmi omezený časový prostor, který byl pro nácviky komorního orchestru v kurzech vyhrazen, se podařilo vytvořit velmi dobře fungující těleso s dobrou souhrou všech hlasů, intonací i zvukem a to vše v radostné a nadšené atmosféře, vycházející z uspokojení nad společně vytvořenou hudbou.

Kontakty na autora
Miloslav Esterle
ZUŠ Starý Plzenec
zus-plzenec@volny.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY

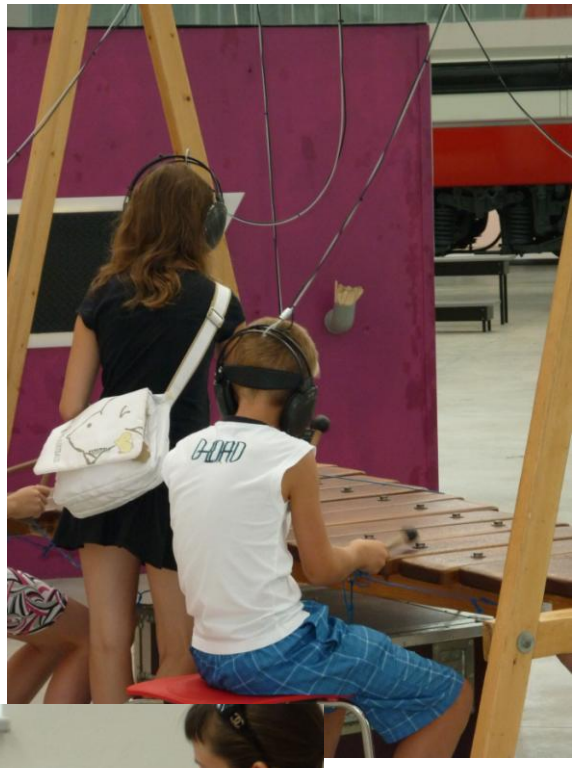
NÁVŠTĚVA TECHMANIE

Václava ZELENKOVÁ

Hned po zahájení letních hudebních kurzů se účastníci vydali společně do Techmanie, kde na ně čekala originální hudební expozice Music4Kids!
Leitmotivem německé putovní expozice je hudba a zvuk ve všech podobách. Děti si na vlastní uši vyzkoušely princip ozvěny, sirény, změřily frekvenci svého hlasu, přenášely zvuk elektrickými signály nebo rozezněly kovové předměty až 180 kmity za sekundu. Expozice ale zaujala nejen děti, ale i jejich pedagogy a realizační tým.
Účastníky zaujal exponát BitByteBeat, zaměřený na rytmus: rytmus je pojem, který známe nejen z hudby, ale i z architektury či malířství.
všichni si rádi pohráli i s vibračními zvony (vlastně spíše s rourami), které se po úderu gumového kladívka rozkmitají až rychlostí 180 kmitů za sekundu.
Za pomocí obyčejného brčka, našeho dechu a rychle rozkmitané ocelové desky se nám podařilo na „Siréně“, vytvářet velice vysoké tóny.
Pohráli jsme si s gumovými bubínky, které přenášejí zvuk pomocí elektrických signálů, nebo s hlasovými přístroji, které nám umožnily manipulovat s vlastním hlasem.
Autorem expozice Music4Kids je německý popularizátor vědy Michael Bradke, který se hudbě věnuje již od dětství. Vystudoval hudební vědu a pedagogiku. Po mnoho let se věnoval výuce, přičemž představoval posluchačům hudební tvorbu a hudbu jako umění. Od roku 1993 objíždí svět se svojí kolekcí hudebních exponátů.

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY

NÁVŠTĚVA ČESKÉHO MUZEA HUDBY V PRAZE A ZÁMKU HOŘOVICE

Václava ZELENKOVÁ

Stálá expozice „Člověk – nástroj – hudba představila účastníkům Letních hudebních kurzů hudební nástroje nejen jako pozoruhodné doklady řemeslné a umělecké zručnosti, ale jako základního prostředníka mezi člověkem a hudbou.

Úvodní sál prohlídky připomenul za doprovodu originální skladby Milana Caise Čtyři elementy rozmanitost populární hudby 20. století jak ji uchoval film, televize, fotografie a záznam zvuku. Poté jsme vstoupili do intimnějšího prostředí sálů věnovaných dobám, kdy člověk musel vyrobit a vzít do ruky nástroj, aby mohl hudbu tvořit a vnímat.

Prošli jsme historií a poznali jednotlivé způsoby, jak může hudební nástroj tón tvořit, jak vypadal zápis hudby pro různé typy hudebních nástrojů i jak a při jakých společenských příležitostech se na ně hrálo. Tento dojem umocňovalo originální architektonické řešení expozice, dynamická aplikace světla a zvuku.

Téměř všechny děti využily i sluchátka pro originálních nahrávek na vystavené historické hudební nástroje. I když expozice nabízí návštěvníkům 1000 m2 plochy, nemůže zachytit hudbu ve všech jejích podobách, ani představit úplné bohatství sbírek muzea

Aktuální výstava „Antonín Dvořák (1841-1904) představila účastníkům Letních hudebních kurzů život a dílo hudebního skladatele Antonína Dvořáka. Výstava, která se koná u příležitosti 170. výročí narození slavného skladatele, odhaluje nové skutečnosti a moderní multimediální formou nás provedla životem a dílem českého génia. Měli jsme jedinečnou možnost vidět výjimečné osobní předměty, korespondenci se známými osobnostmi a především originální partitury nejslavnějších Dvořákových skladeb. Světovým unikátem je vystavení rukopisu slavné 9. symfonie Z Nového světa, která je nejhranější symfonií na světě. Výstava nám připomenula také více než stoletou historii provádění Dvořákových skladeb. Součástí výstavy je přirozeně množství znějící Dvořákovy hudby v originále i v překvapivých úpravách. Exponáty pocházejí se sbírek Českého muzea hudby, které vlastní největší světovou dvořákovskou kolekci. Tyto předměty jen zcela výjimečně opustí trezorové depozitáře a účastníci Letních hudebních
kurzů tak měli exkluzivní možnost zhlédnout najednou takové množství unikátů.

Účastníci akordeonového a klavírního kurzu, se díky Haně Vlasákové, lektorce LHK, měli možnost podívat do budovy HAMU. Někteří z nich si připomněli okamžiky, kdy v koncertním sálu soutěžili.

V přízemních prostorách zámku Hořovice, v bývalé zámecké kuchyni jsme zhlédli ojedinělou expozici hracích strojků a hudebních automatů z 18. až 20. století Hudba bez hudebníků ze sbírek Národního muzea – Muzea české hudby v Praze. Některé exponáty jsou dodnes funkční.

Kontakty na autora
Bc. Václava Zelenková
info@podporatalentu.cz

LETNÍ HUDEBNÍ KURZY

HISTORICKÁ PROCHÁZKA PLZNÍ

Václava ZELENKOVÁ

